

ELS NOMS DE CASA EN UNA MICROÀREA DIALECTAL DE L'ÀRAGÓ CATALANÒFON

JAVIER GIRALT LATORRE

*A la memòria del meu iaio,
Tonyet d'Alejandra*

INTRODUCCIÓ

Qualsevol acte de creació ha de ser culminat amb la nominació del que s'ha produït, amb l'assignació d'un nom que l'identifiqui respecte d'altres. En relació amb les persones, hi ha tres possibilitats: 1) el *nom oficial*, legalment inscrit en els registres administratius; 2) el *nom familiar o hipocorístic*, emprat dins de casa; 3) el *nom popular o sobrenom*, la forma en què la persona és públicament coneguda pels seus veïns. Precisament d'aquest tercer grup, una de les manifestacions més arrelades és el *nom de casa*: a les comunitats rurals, l'element territorial ha estat sempre el principal component dels noms populars, ja que el territori constitueix un identificador molt més exacte i útil que els patronímics i els noms oficials; i les delimitacions territorials s'efectuen a partir de la *casa*, unitat social que engloba no sols els aspectes familiars del llinatge, sinó també el cúmul d'herències que suposa la pertinença a una determinada unitat familiar (Tornal, 1997: 337-338).

El nom de casa es refereix a una col·lectivitat, tenint en compte, però, que ha estat quasi sempre engendrat per un motiu o renom individual (Moreu-Rey, 1981: 29). Els noms de casa, almenys en el seu inici, acompleixen una funció de descripció, malgrat que d'aquesta situació de relativa transparència passen a un estat d'opacitat, quan s'obliden les raons de la creació del sobrenom. Per això, sovint esdevenen fossilitzats: perden el seu sentit primitiu, passen a ser expressions de caràcter neutre sense contingut ofensiu ni irònic (Miralles, 1996: 17-18).

La missió funcional dels noms de casa està marcada pel seu caràcter classificatori. Cada casa té el seu nom particular que la diferencia de les altres. La gent dels pobles —tret dels joves— coneix perfectament la situació de cada casa, sense donar importància ni al nom del carrer ni al número que se li ha donat. També permeten la distinció entre els individus d'un mateix nucli de població, ja que eviten l'homonímia entre noms oficials quan es produeixen coincidències de prenom i cognoms alhora (Farré i Moix, 1993: 19-20). Els noms de casa són generalment acceptats i reconeguts, sigui quina sigui la seva forma i contingut. Són part de la tradició popular i van passant de generació en generació, tot i que al llarg dels temps es poden produir canvis, pèrdues o innovacions.

El treball que presentem es deté en els noms de casa usats en una microàrea dialectal de l'Aragó de parla catalana, formada per Açaui (A), Calassanç (C) i Sant Esteve de Llitera (SE) —de la comarca de la Llitera (província d'Ossa)—, on es mantenen varietats lingüístiques de frontera, és a dir, parlars de transició del català a l'aragonès dins del subdialecte ribagorçà (*vid.* Sistac, 1993; Giralt, 1998). A partir dels materials recollits a través d'enquestes orals,¹ els objectius d'aquest treball són: primer, determinar els tipus de noms i els factors que han motivat la seva formació (encara que les raons veritables de la creació de molts no són conegudes, tots tenen llurs explicacions); i, segon, analitzar-los lingüísticament (els trets dialectals i col·loquials, els mecanismes morfològics i sintàctics que s'hi han utilitzat, els arcaïsmes lèxics).²

TIPUS DE NOMS DE CASA

Prenoms

Els noms de baptisme són adoptats com a noms de casa després d'haver estat portats realment com a prenom.³ Això no vol dir que els descendents

1. El 54% dels sobrenoms enregistrats pertanyen a Sant Esteve, el 24% a Açaui i el 22%, a Calassanç.

2. Sobre les normes per a l'aplec i l'estudi d'aquest tipus d'antropònims, *vid.* Miralles (1980). A més, han estat bàsics: DCVB, DECat, OC, DIEC, DRAE, GEC, Moll (1982), Moreu-Rey (1981). Per a l'escriptura dels exemples seguim Giralt (1998: 29-31).

3. Una de les causes que ha pogut afavorir l'ús del prenom com a nom de casa és que al poble no hi hagi cap més persona amb el mateix nom de pila (Farré i Moix, 1993: 23).

hagin de dur el mateix prenom que el fundador. Sovint es produeix la fixació d'un prenom com a nom de casa i actualment ningú ja no el duu (Moreu-Rey, 1981: 165). És el grup més nombrós del nostre corpus.

Hi ha prenomes simples, que són els formats directament sobre els noms propis dels individus. En algun cas, s'ha produït la modificació del nom, bé per tractar-se d'un hipocorístic, bé per fonètica dialectal o vulgar. Exemples:

◦ Masculins: *Agustí* (C), *Alejandro* (C), *Ambròsio* (C), *Amores* (SE), *Andrés* (A), *Andreu* (C), *Àngel* (C), *Aniso* (C), *Ansèrmo* (C), *Bartolomè* (SE), *Benàncio* (C), *Benito* (A, C, SE), *el Blàudio* (SE), *Calistro* (A), *Càndido* (C), *Carlos* (A), *Colau* (SE), *Còsme* (A), *Costante* (A), *Cristòbal* (C), *Delfn* (SE), *Doroteo* (A), *Fabian* (SE), *Feliciano* (C), *Felipe* (SE), *Fidèl* (SE), *Frantxo* (C), *Hipòlito* (SE), *Jacinto* (SE), *Julian* (C), *Justo* (C), *Lauriano* (SE), *Llorèns* (C, SE), *Llucas* (C), *Lorènço* (SE), *Manòlo* (SE), *Marcial* (C), *el Marujo* (SE), *Maurício* (SE), *Micolàs* (A), *Modèsto* (C), *Moisés* (A), *Nemèsio* (SE), *Olàrio* (C), *Pasqual* (A, C), *Paulo* (A), *Pèri* (C), *Potenciano* (SE), *Potràsio* (C), *Rafèl* (A), *Remundo* (A), *Ròque* (SE), *Rosendo* (A), *el Sabino* (SE), *Santos* (SE), *Silvano* (SE), *Simó* (SE), *Simon* (A), *Tòno* (A), *Txiròni* (C, SE), *Txulià* (A), *Ungtíno* (SE), *Usèbio* (C, SE), *Varisto* (SE), *Venàncio* (C), *Vicèn* (C), *Vicente* (A), *Viturián* (SE). També hi ha noms propis compostos, fusionats: *Pritxuan* (C), *Txenantòni* (C), *Txondomingo* (A), o amb els seus elements independents: *Juan Antònio* (SE), *Pèpe Miquèl* (C).

◦ Femenins: *Alejandra* (SE), *Antolina* (A), *Aurèlia* (SE), *Balbina* (A), *Benita* (A), *Bertòla* (C), *Clara* (SE), *Contxa* (A), *Dominga* (SE), *Ester* (SE), *Felisa* (SE), *Flora* (A), *Fortunata* (SE), *Getrudes* (SE), *Grabiela* (A), *Hilària* (SE), *Ignàcia* (A), *Isidora* (C), *Juana* (A), *Laura* (A), *Lorènça* (A), *Manòla* (A), *Manuela* (SE), *la Margarita* (SE), *Marta* (C), *Matèva* (SE), *Nicanora* (SE), *Petra* (A), *Petronilla* (A), *Pilara* (A), *Pòlita* (A), *Potenciana* (SE), *la Remunda* (SE), *Rosalia* (SE, A), *Sabèl* (A), *Sidra* (A), *Simona* (C), *Susana* (SE), *Tèclla* (C), *la Tomasa* (SE), *Ufèmia* (A), *Usèbia* (A), i el compost *Maria Teresa* (SE).

Hi ha igualment derivats de prenomes, que són generalment hipocorístics constituïts mitjançant l'addició d'un sufix. Hem atestat els següents:

a) Diminutius de caire afectiu:

◦ *-et, -eta*: *Aguedeta* (SE), *l'Andreuet* (SE), *Aneta* (SE), *Angeleta* (C, SE), *Colaset* (A), *Dominguet* (SE), *Felipet* (SE), *Fermineta* (A), *Francisquet* (SE), *Inaciet* (SE), *Jaimet* (SE), *Juanet* (C), *Julianeta* (SE), *Laureta* (A), *Malieta* (A), *Manolet* (A, SE), *Manoleta* (A, C), *Marieta* (C), *Marietas* (SE), *Medardet* (C), *Migalet* (A), *Pasqualet* (SE), *Pastoreta* (SE), *Paulet* (C), *Pauleta* (SE), *Peret* (C), *Quiquet* (SE), *Simonet* (C), *Tereseta* (A), *Tomaset* (A, SE), *la Tomaseta* (SE), *Toneta* (SE), *Txaumet* (SE), *Txironet* (C), *Usebieta* (SE), *Vicenteta* (A), *el Senyorico Quilet* (A).

A més, tots els que apareixen en els compostos (*vid. infra*): *Roquet, Pedret, Tonyet, Ramonet, Julieta, Pilareta, Paqueta, Ramoneta, Tereseta*.

• *-ito, -ita*: *Anita* (A), *Miguelito* (SE), i *Pepita, Angelita, Manolito, Paquita*, dins els compostos (*vid. infra*).

- *-ico, -ic*: *Andresico* (C), *Manolico* (A), *Teresico* (A), *Tonico* (A), *Tonyics* (C).
- *-ino, -ina*: *Paulino* (SE), *Paulina* (SE), *Teresino* (SE), *Josefina* (*vid. 2.1.3*).
- *-ó, -on, -ona*: *Mations* (SE), *Piloton* (A), *Pona* (SE).
- *-òk*: *Petròlo* (C).
- *-òt*: *Quilòt* (SE).

b) Suffixos hipocorístics *-o* (*vid. Casanova, 1995*), *-i*: *Sebastiano* (C), *Pepo* (SE), *Petròlo* (C), *Pèpi* (A).

No falten els compostos formats a partir de prenom i derivats (generalment el propietari/-ària de la casa) i un altre nom que indica la casa de la qual procedeixen (que en alguns casos ja ha desaparegut), la situació, l'ofici, etc. És un procediment que permet distingir noms de casa que d'una altra manera resultarien ambigus i podrien designar-ne més d'una. Segons la seva composició, podem establir diferents grups:

a) Prenom + nom de casa: *Andrés de Mallotí* (A), *Àngeles de Mèrli* (SE), *Angelita l'Alinsèro* (A), *Antònio el Santxo* (SE), *Antònio Mur* (SE), *Carmen de Benito* (SE), *Dolores d'Escolano* (SE), *Eduardo la Carrileta* (SE), *Frantxo l'Almunièra* (SE), *Frantxo Vaquèr* (A), *Josè de la Viua* (SE), *Josè de Villas* (SE), *Josefina Mandòlo* (SE), *Josefina Santivèri* (SE), *Julieta Paulo* (A), *Luis del Farrer* (SE), *Manolet de la Viua* (SE), *Manolet de Sas* (SE), *Manolito Carril* (SE), *Maria Clara* (SE), *Maria Teresa Roquet* (SE), *Maria Txias* (C), *Mariano el Putx* (C), *Marina de Sas* (SE), *Medardo Cèra* (SE), *Miguel de Puialto* (SE), *Mília Rufetas* (A), *Mílilo Colet* (SE), *Montserrat del Putxèro* (SE), *Nati Marqués* (SE), *Paco la Barrosa* (SE), *Paqueta Faret* (SE), *Paquita la Çanuia* (SE), *Pedret de la Dominga* (SE), *Pèdro Benito* (A), *Pèdro el Santxo* (SE), *Pèpe Vicèn* (C), *Pepita Pòlita* (A), *Pilareta Faret* (SE), *Ramon de Faret* (SE), *Ramon del Pastor* (SE), *Ramon de la Calistra* (A), *Ramonet d'Aguasca* (SE), *Ramonet de Buil* (A), *Ramoneta Sinyiu* (SE), *Rosèndo la Hortolana* (SE), *Sabèl de Faro* (A), *Santiago la Hortolana* (SE), *Teresa Pasqualet* (SE), *Tonya el Carpintèr* (C), *Tonyet d'Alejandra* (SE), *Tonyet de Blas* (SE), *Tonyet de la Dominga* (SE), *Tonyet de Manolet* (A), *Tònyo Andrèu* (C), *Tònyo l'Arbanyila* (SE), *Tònyo Arinyo* (C), *Tonyo Simó* (SE).

b) Prenom + cognom (que no correspon al nom de casa primitiu): *Anton Alègre* (C), *Costinvall* (A), *Encarribèra* (C), *Maria Vilas* (SE), *Tereseta Martí* (SE), *Txamalòi* (SE), *Txampueo* (SE), *Txaume Badia* (C), *Txomecòll* (C), *Txumillèida* (C), *Txusepalòi* (SE).

c) Prenom + nom d'ofici: *Antònia la Panadèra* (SE), *Josè el Calesèro* (SE), *Mariano l'Aguacil* (SE), *Pablo el Sastre* (C), *Ramonet el Pastor* (SE), *Vicente el Carpintèr* (SE).

d) Prenom + adjectiu toponímic: *Josefina l'Alemana* (SE).

e) Prenom + situació: *Pilareta el Puente* (A), *Peret del Portal* (C).

f) Prenom + qualitat física: *Pèpe el Guapo* (SE).

g) Prenom + edifici: *Pèpe el Mas* (A), *Paquita el Correu* (SE), *Tonyet de la Casilla* (SE).

Així mateix, cal examinar en una zona de frontera lingüística com aquesta la pervivència de noms formalment catalans. Com era d'esperar, el nombre de formes catalanes és molt reduït per castellanització: *Agustí* (C), *Andreu* (C), *l'Andreuèr* (SE), *Colau* (SE), *Llorèns* (SE), *Matèva* (SE), *Peret* (C), *Pèri* (C), *Petronilla* (A), *Pritxuan* (C), *Rafèl* (A), *Txamalòi* (SE), *Txampueo* (SE), *Txaume Badia* (C), *Txaumet* (SE), *Txenantòni* (C), *Txironet* (C), *Txironi* (C, SE), *Txomecòll* (C), *Txondomingo* (A), *Txulià* (A), *Txumillèida* (C), *Txusepalòi* (SE), *Vicèn* (C). Però la seva presència és indicatiu d'un ús més generalitzat en una altra època.

Cognoms

Els noms de casa també poden ser cognoms. Com succeïa amb els prenom, els ocupants de la casa no han de dur necessàriament aquest cognom; fins i tot de vegades els resulta completament estrany, sobretot si ja no existeix a la localitat, però, tot i així, perduren. Per exemple, a Açaui hi ha *casa Gimeno*, la família de la qual no té res a veure amb aquest cognom, però documents del segle XIX trobats allí indiquen que aquella casa era una fonda d'un tal *Joseph Gimeno*, la qual cosa permet explicar el seu origen. No interessa ara analitzar-los des d'un punt de vista semàntic; però sí mirarem d'assenyalar llur filiació lingüística (encara que no sempre sigui senzill determinar-la).

Els llinatges de procedència catalana (i, de vegades, aragonesa alhora) són els més nombrosos (el 65% dels enregistrats): *Alegre* (A), *Alfòs* (A), *Alom* (SE), *Altarriba* (C), *Altemir* (A), *Alvira* (SE), *Arbòs* (C), *Arcas* (SE), *Arcís* (A), *Baièlls* (A), *Balaguèr* (A), *Ballabriga* (SE), *Ballarín* (SE), *Bardaixí* (C), *Bardina* (SE), *Barri* (SE), *Barrós* (SE), *Baso* (SE), *Batalla* (SE), *Bertxè* (SE), *Bolunya* (SE), *Brualla* (SE), *Buïl* (A), *Çairí* (C), *Calvèra* (C), *Castells* (SE), *Cèra* (C, SE), *Cllavèra* (A), *Clliment* (C), *Cllusa* (A), *Colet* (SE), *Còll* (C), *Còlls* (A), *Colom* (C), *Colomina*

(C), *Comas* (SE), *Condo* (A),⁴ *Cosialls* (SE), *Çorita* (A), *Çurita* (SE), *Escala* (SE), *Escolà* (SE), *Faure* (A), *Ferrèr* (SE), *Ferruç* (SE), *Figuèra* (C), *Frauça* (A), *Gallifa* (SE), *Garreta* (C, SE), *Lasala* (SE), *Llari* (A), *Llavòri* (SE), *Llena* (SE), *Llerins* (SE), *Llobet* (C), *Lloret* (A), *Llorit* (SE), *Mallotí* (A), *Marqués* (SE), *Mèrlli* (A), *Micolau* (C), *Miró* (A), *Mombiòla* (SE), *Montanui* (A), *Montèr* (A), *Montesquiu* (A), *Morèra* (SE), *Mur* (SE), *Nadal* (C), *Noguèras* (SE), *Ovís* (C), *Pallaròl* (A), *Pallàs* (SE), *Paül* (A, SE), *Peiruc* (SE), *Perat* (C, SE), *Picontó* (C), *Pla* (SE), *Pllana* (C), *Porquet* (C), *Portalés* (C), *Portèlla* (A), *Puial* (SE), *Purròi* (A), *Putx* (C), *Rallui* (A), *Ribèra* (C), *Rin* (C), *Roma* (A), *Romèu* (SE), *Sallén* (C), *Sanet* (A), *Santivèri* (C, SE), *Sas* (SE), *Saura* (SE), *Segarrui* (SE), *Serena* (C), *Sevil* (A), *Solèr* (C), *Terés* (SE), *Torguet* (SE), *Torre* (C), *Torres* (A, SE), *Tremosa* (SE), *Txèla* (A, SE), *Txias* (C), *Txirvàs* (C), *Txistan* (SE), *Vallònga* (A), *Vedèra* (SE), *Vidallèr* (C), *Vidal* (A), *Vilas* (SE), *Viu* (SE). Endemés, *Alòl* – *Txamalòl* (SE), *Txusepalòl* (SE)–, *Badia* – *Txaume Badia* (C)–, *Lleida* – *Txumillèida* (C)–, *Vall* – *Costinvall* (A).

Els llinatges de procedència exclusivament aragonesa i castellana representen el 35% de tots els atestats: *Aguasca* (SE), *Arinyo* (C), *Benditxo* (A), *Callén* (SE), *Casado* (SE), *Castro* (A), *Cerèça* (SE), *Çoriguèl* (SE), *Elson* (SE), *Escolano* (SE), *Falces* (SE), *Fantova* (SE), *Faro* (A, C, SE), *Fèbas* (SE), *Gaço* (C), *Galan* (C, SE), *Gavilan* (SE), *Gil* (SE), *Gila* (C), *Gimeno* (A), *Godòl* (A), *Guatas* (SE), *Lacarda* (SE), *Lama* (SE), *Lasierra* (A), *Laspalas* (SE), *Laurèl* (A), *Maças* (SE), *Manyas* (A), *Marco* (C, SE), *Miron* (SE), *Monçon* (SE), *Morantxo* (C), *Muçàs* (SE), *Nolasco* (A), *de l'Olmo* (C), *Oncinos* (SE), *Peiron* (SE), *Pequera* (A), *Pérec* (SE), *Pinçano* (C), *Pòlo* (A), *Puçuelo* (SE), *Puialto* (SE), *Radigales* (A), *Raso* (SE), *Romèro* (SE),⁵ *Salas* (SE), *Sanjuan* (C), *el Santxo* (SE), *Solanillas* (SE), *Suàreç* (SE), *Til* (SE), *Tosquilla* (SE), *Truco* (A), *Turmo* (SE), *Villacampa* (SE), *Villas* (SE), *Viudas* (SE). Cal afegir també *Pueo* — *Txampueo* (SE). A més, *Aventí* (SE), *Castilló* (C), *Martí* — *Tereseta Martí* (SE) — i *Palací* (C) són adaptacions dels castellans *Aventín*, *Castillón*, *Martín* i *Palacín*, conservats encara avui.

També hi ha alguns compostos on s'ha afegit un indicatiu toponímic, com *Faret d'Alcanà* (SE), o de situació dins de la mateixa població, com *Pallaròl del Rincó* (A). És una manera d'evitar la confusió amb altres de coincidents.

Així mateix, els cognoms es veuen sotmesos al procés de derivació per raons diverses (diferenciació entre noms de casa, motius afectuosos, relació del

4. Segurament es tracta del cognom *Condó*, amb translació accentual.

5. Possiblement alteració de l'actual *Romeo*.

cognom amb el físic). Tots els que s'han testimoniat aquí són diminutius, amb els morfemes derivatius següents:

- *-et, -eta*: *l'Aloieta* (SE), *Caset* (C), *Faret* (SE), *Figueretas* (SE), *Frauqueta* (A), *Garrigueta* (A), *Grauset* (C), *Llireta* (A), *Marquet* (C), *Marret* (SE), *Mília Rufetas* (A).
- *-ó*: *Caçcarró* (SE), *Çarroco* (C).
- *-ico*: *Mançanico* (A).

Trets físics i de caràcter

Els noms de casa poden estar formats per noms que remarquen una condició particular física o de caràcter d'un determinat individu, generalment amb un sentit irònic i humorístic; des de la perspectiva sincrònica actual, són simples indicadors neutres. Molts d'aquests noms, en un primer estadi, van ser malnoms aplicats a una sola persona i després, per extensió, van designar tota una família i van esdevenir nom de casa.

a) Trets físics:

- Color de la pell: *Cul de Garça* (SE), *el Moreno* (A), *el Nègro Arinyo* (C), *el Roiet* (C), *el Rúsio* (SE) 'roig'.
- Color del cabell: *el Bllanco* (SE), *el Moreno Quiquet* (SE), *el Rúbio Quiquet* (SE), *el Ros* (C), *el Roso* (A), *la Rúbia* (SE).
- Defectes físics: *la Sorda* (SE), *el Sordo* (C), *el Coixo Çabatèr* (SE), *el Gafas* (SE),⁶ *el Gravat* (C),⁷ *el Manco* (C).
- Alçada: *Txiquino* (SE), *Txiquilindín* (C), i les metàfores *el Bòlo* (C), *el Fong* (SE), *Txocó* (C) 'socó'.
- Bellesa: *Pèpe el Guapo* (SE).
- Fredolics: *Violí* (SE),⁸ *el Frío* (SE).

b) Trets de caràcter:

- Polits i presumits: *Caranet* (SE), *Cònsul* (SE), *las Monyetas de Baso* (SE),⁹ *Rumba* (SE).¹⁰

6. Amb la metonímia s'està indicant que la persona en qüestió era curta de vista.

7. Picat per la verola.

8. Conten que el besavi de la casa era molt fredolic i es quedava tibant i rígid com «les cordes d'un violí».

9. Es tractava de dues germanes que semblaven unes nines.

10. Feia referència als aires que devia tenir la mestressa o alguna altra dona de la casa.

- Ràpids: *Carril* (SE) i el seu diminutiu *la Carrileta* (SE)¹¹
- Antipàtics i esquius: *el Cardo* (SE),¹² *l'Esquivós* (C), *la Guinèu* (SE).
- Bons i dolents: *el Bueno* (C), *Maldades* (C).
- Xerraires: *el Batajo* (SE).¹³
- Vanitosos i fanfarrons: *el Rèi* (C), *el Jaque* (C), *Txafandín* (A).

Estatus social i familiar

Aquests noms de casa assenyalen la pertinença de l'individu a una classe o subclasse social determinada, o subratllen la diferència de classe; hem inclòs també aquells que mostren una relació familiar. Són els següents:

a) Noms que indiquen parentesc: *el Tiet* (SE).

b) Noms que designen posició social amb una fórmula de tractament: *Duenya Antolina* (SE), *Duenya Luisa* (SE), *el Senyorico Quilet* (A), *Mosen Portèlla* (A).¹⁴

c) Noms referents a l'economia familiar. Poden manifestar que aquelles cases eren més aviat pobres: *Rateta l'Àngel* (C), *Dèu Duros* (SE), O, al contrari, la bona situació d'una casa, com *el Farrèro Fuerte* (A), *Àngel Rico* (C), amb l'afegit d'un adjectiu.

Oficis i altres activitats

És un dels grups més fàcils de destriar, car apareixen molt sovint en tots els pobles. Aquesta mena de noms té un gran valor per individualitzar les persones, sobretot en llocs poc poblats on sovint la professió era exercida per un sol individu. El conjunt d'aquests noms ofereix un retrat fidel del que fou la societat de la qual formen part. Com ja s'ha assenyalat en altres casos, però, això no vol dir que els habitants d'aquestes cases hagin d'exercir actualment l'ofici en qüestió.

11. Conten que era una dona que caminava molt de pressa i per això l'assimilaven al *carril*, nom que es donava antigament al tren.

12. Amb aquesta metàfora es resalta el caràcter sec d'algú que vivia en aquella casa.

13. Era un home molt parlador i per això es va assimilar al *batajo* 'batall', de les campanes quan repiquen.

14. Aquí també expressa ofici.